

"Det kommer f..... heller ikke af ingenting!"

Interview med Ursula Seeberg v/ Bent Rasmussen
Fotos: John G. Dinesen

Ursula Seeberg er født i 1957. Gennem hele sin barndom tegnede hun og drømte om at blive scenograf. Som 15-årig forlod hun - med sine forældres velsignelse - skolen, flyttede til København og syede kostumer for et teater, indtil hun blev 18 år og kunne begynde på den daværende Kunsthåndværkerskole, nu Danmarks Designskole, først på linjen for beklædning og mode, dernæst på illustratorlinjen, hvor hun blev færdig i 1980. Et par år efter flyttede hun tilbage til Jylland og bor nu i sit barndomshjem sammen med mand, tre børn, to hunde og høns. Ursula Seeberg debuterede i 1969 - 12 år gammel - med "Trøste bogen" og har lavet en række fine billedbøger sammen med sin far, Peter Seeberg: "Roland kommer til verden" (1986), "Oh, at være en kænguru (1995), "En forårsdag i stenalderen" (1996), "En sommerdag i bronzealderen" (1997), "En efterårsdag i jernalderen" (1998), "En vinterdag i vikingetiden" (1999) og "Bulgas bedrift". Desuden har Ursula Seeberg lavet en række billedbøger sammen med andre forfattere, lavet bogomslag, illustreret børneromaner og letlæsningsbøger og har igennem de seneste år markeret sig som en original, frodig og kraftfuld illustratør.

I april i år sprængte Ursula Seeberg akillessenen på højre fod og blev opereret, men ulykkeligvis gik der stafylokokker i såret. Desværre er hun stadigvæk ikke kommet sig - selv om der er bedring og måske en operation på vej - men på trods af alle disse gebrækkeligheder når interviewereren ikke engang at få blokken frem, startet båndoptageren eller stillet det første spørgsmål, før årets prismodtager slår

fast: "Jeg kan ikke fortælle om en dybere mening med mit arbejde."

Men det må jo have et vist tag i en, når man - som du har gjort - står tidligt op om morgenen og arbejder hårdt og disciplineret dag ud og dag ind!

"Jeg tror, det dybest set er lidt sygeligt. Oprigtigt talt! Men jeg synes, der er en enorm tilfredsstillelse ved at blive færdig med noget,

oen – en idé om, hvorfor jeg gør det. Bortset måske fra, at jeg har en enorm faglig stolthed. Det har jeg da! Der er p.t. en diskussion om det håndværksmæssige i de kreative uddannelser. Man skal ikke – i så høj grad som tidligere – lære selve håndværket, men lære at få det lavet i Kina! – Men den tror jeg altså ikke på! Nu fyrer man alle keramiklærerne på keramikerguddannelsen, folk, der har elsket deres fag, og som har været gode til at formidle deres kunsten videre. Nu skal folk

ke spor hurtigt, det tager "100 år" hver gang, og jeg kasserer enorme mængder! (Vi så stakkene! Red.) Jeg er meget, meget skrap med, hvad jeg sender ud af huset. Det diskuterer jeg tit med mine kammerater, der siger: "Hvorfor kasserer du dog det? Det ser skidegodt ud. Lad dog være med at bruge en hel pakke dyrt papir på sådan nogle tegninger. Der er jo ikke nogen, der kan se det!" – Men det kan jeg! Og jeg kunne ikke drømme om at møde med noget, jeg var flov over. Det ville være træls, og når man nu ikke kan leve af det, så skal man i det mindste have fornøjelsen af at kunne sige: Det er pissegodt! Hvor var jeg god den dag! Det er min glæde og min fornøjelse, og sådan er det da heldigvis. Men det koster, det kan jeg godt sige dig. Det gør det! Du skal bare tage penge nok for det, så tror de, det er kunst, siger andre, men hvor er glæden så henne?"

man er tilfreds med. Og når det så oven i købet bliver trykt! Jeg får for øvrigt ikke engang 20.000 kr. for illustrationerne til en billedbog, som jeg måske har været 3 måneder om at lave. Så det er en af grundpillerne: jeg kan ikke engang leve af det! Det er altså ikke for pengenes skyld. Det "fede" er selvfølgelig, at der er et "kick" i det, men det er utrolig æreløst samtidig med, at det har sin egen lille stolthed. Det bliver også anmeldt, men enhver ekspedient ville dø af grin over, hvad jeg får i løn. Der er noget sjovt outsider-agtigt i at være illustrator, men det er et besynderligt fag. Jeg betragter ikke mig selv som en stor kunstner, det er en slags håndværk at være illustrator."

Men du virker meget glad i dit udtryk?

"Det er også her, der er noget mærkeligt, for der er jo noget, jeg gerne vil, men det er svært for mig at sætte ord på. Jeg har det ikke som filminstruktøren Lotte Svendsen - som jeg lige har hørt i radi-

ikke mere have fingrene i "gris", sidde og sy selv, de skal bare kunne formidle det ud og få andre til at lave det. Det er helt forkert efter mit hoved. Og jeg tror slet ikke, det er vejen frem. Vi vil jo gerne have noget, som vi kan se, at nogle mennesker har slidt med og svedt over. Det er da også det, der tænder mig. Det er en sørgelig tendens, og tænk, hvis man overførte det på andre ting! Det er bare fordi, man kan tillade sig at trække det industrielle ned over mit fag. Hvis man f.eks. gjorde det samme med skuespillere: De skal slet ikke spille rigtigt, de skal bare få nogle mannequiner til at gøre det. De skal ikke selv føle det. Og en forfatter skal ikke selv skrive sine digte, men blot forstå, hvordan man gør. Det kan man da ikke!"

Men der må jo være noget, selv om du ikke har nogen Lotte Svendsen-ord?

"Jamen, det er der da. Og jeg har da også prøvet at tænke, hvorfor jeg gør det. Jeg har vældige problemer hver gang, jeg skal i gang med en opgave. Jeg er ik-

Men hvad er det så for en drivkraft, der får dig til at satse på et liv som illustrator, for du er jo gået efter det, du gerne ville?

"Jeg er jo et rigtigt barn af 1960'erne. Min mor og far lod et langt stykke hen ad vejen mig og mine søstre selv bestemme, hvad vi ville. Min far var jo enormt sød til at give os fantastisk med plads og havde en fuldstændig blind tro på vores vildt store talenter. Måske stod det ikke helt mål med, hvad vi kunne i virkeligheden. Vi kom på friskole, en rigtig flippet en af slagsen, hvor man aldrig behøvede at lave noget. Man kunne hænge oppe i træerne hele tiden, og da jeg var 15, gad jeg ikke det mere. Så gik jeg ud af skolen og kom over til Inger Rauf på Boldhusteatret i København, hvor jeg skulle sy kostumer og boede i en lille lejlighed midt inde i Sværtegade. Jeg kan godt sige dig, at det fik mine døtre ikke lov til! Og så var jeg der sammen med udstationerede militærnægtere. Jeg forstår ikke, hvordan jeg kunne holde dem fra livet! Og så knoklede jeg med at sy m.m. og kom ind på Kunsthåndværkersko-

len – nu Danmarks Designskole – da jeg var 18. Jeg gik efter at blive scenograf og sy kostumer. Jeg havde nogle somre gået på en skole i Århus og var så på Boldhusteatret om vinteren. Men da jeg kom ind på Kunsthåndværkerskolen, handlede det meget om diskussioner om "kapitalismens lakajer" og "arbejderklassens proletarisering", og det var jeg slet ikke i stand til at forholde mig til. Jeg skulle gå på modelinien, det var ABBA-tid, og det var lidt hårdt for mig. Jeg kunne ikke rigtigt klare mig i de politiske tider, så jeg hoppede over til tegning, for jeg havde ikke noget at falde tilbage på, jeg har jo kun 7 års skolegang."

Hvad driver dig? Det er jeg vildt optaget af!

"Det er jeg faktisk også! - Det er svært at sige. Jeg tror, der er nogle tilfældigheder i det. Måske er jeg i virkeligheden for konfliktsky til at være på et teater, men det spændende ved det er at arbejde i tre dimensioner og sy, men det er også sjovt at tegne. Jeg oplever lidt, at når man tegner, er det en kunstig verden, et lille bitte teater, et duketeater. Jeg laver altid mine bøger, som om de er et lille teater, hvor man starter ved scene 1, og så rykker man mod højre hele tiden. Og det er også sjovt at lave kostumerne, der kun skal holde den tid, historien varer. Det skal kunne bære, og så kan man læse/kigge den igen, en lille bitte kortfilm! Det sjo-

ve ved det er, at man kan få lov til at opfinde et univers, og at det ikke skal være mere. Hver lille bog er en færdig verden, en boble. Herinde i denne verden ser tingene sådan ud. Det har i virkeligheden noget at gøre med min gamle idé om at lave teater. Det kan jeg se nu, men tidligere var det jo bare for at overleve, da jeg havde fået mine tre børn og af uransagelige årsager var havnet herovre i Jylland. Jeg lavede først en masse for forskellige museer, og jeg lavede en del for Danmarks Naturfredningsforening. Det kunne jeg godt lide. Jeg lavede bl.a. naturkalendere, men var alt, alt for sky. Jeg syntes fx, at det der med børnebøger var noget pinligt noget, at nogen skulle kigge på dem, anmelde dem. I øvrigt var jeg meget tidligt ude med bogen om Roland ("Roland kommer til verden". 1986. Red.)."

Ja, du udgav vel egentlig én før, da du kun var 12 år?

"Ja, du tænker på "Trøste bogen", der blev udgivet af Sigvaldi. Han var en af min fars venner og solgte bøger fra en barnevogn på Strøget i København i 1960'erne. Og det var da meget sjovt. Du kan se, det er rigtigt. Jeg er en rigtig flipper-tresser-unge, men det passer mig på en eller anden måde godt at lave børnebøger. Jeg er nok meget solitær, ikke fordi jeg ikke kan lide andre mennesker, men jeg ville nok ikke være god til at være på en arbejdsplads og at skulle indordne mig – og især ikke hvis andre skulle blande sig. Derfor kan jeg heller ikke arbejde på en tegnestue. Folk får mere smæk for skillingen, hvis jeg får lov til at passe mig selv."

Der strømmer en stor glæde og boblende energi ud af dine billeder!

"Ja, men det kommer f.... heller ikke af ingenting! Jeg knokler for det. Jeg står på hovedet, og det er helt til grin. Jeg kan selv se det. Hvorfor skal jeg opfinde den dybe tallerken hver evige eneste gang, jeg skal lave en ny billedbog? For det skal jeg nemlig, fuldstændig fra

bunden af! Det er muligt, at man ikke kan se det, men sådan er det altså for mig. Jeg er nødt til at finde en eller anden ting at hage mig fast i. Måske en idé, jeg "platter" fra nogle andre, eller en idé, jeg får ved at køre en hel ladvogn fuld af biblioteksbøger hjem fra biblioteket. Jeg er helt panisk, når jeg skal starte. Kommer jeg nu til at lave noget, som jeg har lavet tidligere – eller noget, der ligner? Jeg opfinder nogle regler for hver eneste bog. Ting, der ikke kan lade sig gøre – eller måske godt kan lade sig gøre. Og inden for det og det kan det for eksempel godt lade sig gøre? Osv. Men ellers gider jeg ikke. Hvis ikke der er de der love, jeg selv har opfundet. Jeg kan ikke "bare"! Det er helt umuligt, så keder jeg mig. Jeg bliver somme tider spurgt, om jeg ikke lige kan lave en lille sød tegning til et visitkort, men det kan jeg altså bare ikke. Jeg skal altid stå på hovedet og vende det hele om, for der er et eller andet sådan – jeg ved ikke, hvad man skal kalde det – hvor jeg bliver enormt pinlig berørt over mig selv, hvis jeg synes, at det har jeg lavet før, og at det kan enhver jo se. Det duer jo ikke. Det er nødt til at være sådan, at jeg selv synes, det er sjovt, og at det pinedød er godt, fuldstændig fantastisk! Det er jeg nødt til at tro på, mens jeg laver det. Det her interesserer mig, de to farver der, det er sjovt, så er der en eller anden slags sportsånd. Nogle gange bærer det så slet ikke igennem, og

så må jeg opfinde noget nyt. Men det bærer mig igennem, så jeg får tegningerne lavet.”

Jeg sidder her med "Når mor og far drikker". Du er god til børnehoveder!
 ”Jamen, jeg synes også, det er sjovt at tegne børn, men jeg var enormt nervøs, mens jeg lavede den, fordi jeg ikke rigtigt vidste, hvad de to forfattere var ude efter. Der var lidt for mange regibemærkninger til mig. Det irriterede mig. Det plejer jo at være mig, der skal fortolke en tekst, men resultatet blev godt. Det er vigtigt at have en frihed, når man illustrerer. Bogen er i øvrigt blevet oversat til mange sprog. Med tiden er det blevet sådan – og det er det eneste gode ved at blive en ”gammel rotte” – at man godt kan tillade sig at sige, at det kan man ikke illustrere. Hvis der for eksempel slet ikke kommer nogen billeder, når jeg læser manuskriptet første gang, så siger jeg, at jeg ikke vil lave det.”

Hvordan var samarbejdet med din far, Peter Seeberg?

”Det var meget sjovt. Det var rigtig sjovt. Det startede, da Danmarks Naturfredningsforening ville til at bruge fotos, fordi det var billigere end mine illustrationer. Så da det arbejde gik i vasken, skulle jeg finde på et eller andet. Min mand var blevet uddannet som agronom, men ønskede så at uddanne sig som læge, men i Danmark kan man ikke få to kandidatuddannelser. Han uddannede sig så i stedet som sygeplejerske og er nu intensiv sygeplejerske i Århus og meget glad for sit arbejde. Og så havde vi jo også fået børn, så det var nødvendigt at finde på noget. Og så var det, at jeg havde et gammelt manus af min fars (forfatteren og museumsinspektøren Peter Seeberg, 1925-1999. Red.) liggende i skuffen. En meget sød lille historie, og på trods af de sædvanlige betænkeligheder, lavede jeg billederne, og det blev så til billedbogen ”Oh at være en kænguru”. Og så kom jeg en dag op til Karethe (fhv. børnebogsredaktør Karen Margrethe From-

berg) på Gyldendal, og så startede det hele. Jeg har aldrig været i Australien. Jeg synes, det er lige så godt at rejse oppe i hovedet. Jeg lånte selvfølgelig en masse bøger, og så synes jeg, det er sjovt at danne mine egne billeder. Det var en vildt sjov verden, jorden er rød, træerne er hvide, bladene er ikke grønne. Det var sjovt, og så gik det ellers slag i slag.”

Du har fortalt en sød historie om en af originaltegningerne til bogen?

”Jeg sælger ikke ret tit mine originaltegninger, mest fordi der ikke så tit er nogen, der spørger. Jeg tror ikke, at folk ved, at de ligger i store stabler hos kunstner-

ne. Men jeg vil da gerne sælge engang imellem. Engang solgte jeg en originaltegning fra ”Oh at være en kænguru”, den med den lille unge og moderen, der sidder og kigger. (Se illustration! Red.) Ungen ser lidt trist ud. Men da min yngste datter – hun var 10 på det tidspunkt – opdagede det, brast hun i gråd og sagde: ”Hvordan kunne du dog gøre det, mor?” Og det var selvfølgelig, fordi hun følte, at det var hende og mig. Det slog mig faktisk lidt ud, og jeg fortrød, men jeg havde jo aldrig tænkt det på den måde. Jeg prøvede på alle måder at gøre det godt igen, men jeg er dog ikke kommet så vidt, at jeg har prøvet at tegne en ny til hende. Jeg skal love for, det var en ”mave-lammer”.”

Bøgerne om stenalderen, jernalderen, bronzalderen og vikingetiden?
 ”Karethe kom med en idé om, at det kunne være sjovt at lave nogle bøger med udgangspunkt i historien. Hvorfor skal der altid være indianerbørn i billedbøger? – spurgte hun. Det tændte mig lidt, men det skulle være lidt universelt. Der er ting, der igennem alle tider har været sjovt for børn. Hvorfor er det nu så sjovt at lege med mud og male sig i hovedet? Det var egentlig min første idé, og den prøvede jeg at føre ud i livet. Jeg fik så far til at skrive, og det gad han godt, og han havde jo også god forstand på det, og vi havde virkeligt et sjovt samarbejde. Jeg sagde, hvad jeg syntes, historierne skulle handle om, og så skrev han noget helt andet! Så illustrerede jeg, så fjernede han noget tekst. Vi skiftedes lidt til at have det sidste ord. Det var virkeligt et rigtigt samarbejde, og vi havde det rigtig sjovt med det. Da den sidste billedbog udkom, levede han ikke mere. Det var mig, der bestilte, men han gjorde aldrig, som jeg sagde, men måske var det med til at give ham andre gode ideer. Den sidste billedbog, vi lavede sammen, var ”Bulgas bedrift”. I den er jeg blevet mere bevidst om det teateragtige. Vi liner op til en eller anden scene, og så følger vi den slavisk. Mine personer agerer også lidt teatralisk. Jeg var meget tilfreds med den.”

At tegne naturen

”Nogen siger, at jeg er god til at tegne naturen, men det er helt forkert. Jeg tegner aldrig nogensinde efter naturen. Engang imellem er jeg nødt til at hente et egeblad for at finde antallet af takker, men jeg tegner bare, som det føles. Det skal give en fornemmelse af at tegne vand, men jeg prøver ikke at tegne vand. Aldrig! Hvis jeg skal tegne en hund, vil jeg gerne se, hvordan et hundeskelet ser ud, men det er kun fordi, det giver bedre bevægelser i billedet, så det bliver sjovere at se på. Jeg tegner aldrig efter for eksempel en rigtig

hund. Det gør jeg sgu ikke, fordi det skal jo være det der fantasifoster. Det er det, der gør det sjovt."

"Nu hygger vi os!"

"Nu hygger vi os!" – der er for små børn – handler om et pindsvin, der absolut skal mase sig ind. Der er en lille mus, snegle, m.m., der sker egentlig ikke rigtig noget. Det var skønt at lave en stor snegl, en rigtig uhyggelig flue, osv. Det er "skuespillere", der er klædt ud som fluer! Måske er der meget Jugend i det, jeg laver, altså den der romantiske forestilling om naturen, som kan bruges til at dekorere med. Man kan godt sige, at der er en masse kitsch og billige tricks i mine tegninger, lidt effektjageri, men det er det sjove, synes jeg. Det værste, der kan ske, er, hvis det bliver for pænt og kedeligt, og man må gerne lave noget, der er trist, men det må ikke være sentimentalt."

Der er noget farligt over dine illustrationer i "De tre Bukke Bruse"!

Ja, jeg syntes, det var så sjovt at lave den. Jeg skulle ikke have noget af at lave norske fjelde og fosser og alt det der. Der er mange, der har lavet den, så man skal passe på, at det ikke bliver til norsk fjeldromantik. Så jeg tænkte: den skal "skræbes helt ned"!"

"Teaterdekorationen" igen?

"Yes, og her har vi kun én ting, og det er broen, der bare kunne laves på alle måder. Den kunne være lille og uskadelig, den kunne være absurd høj. Det gode er at begrænse effekterne og stramme dem op i stedet for bare at tegne træer, blomster og grønt i det uendelige. Det bliver så grønt og kedeligt. "De tre Bukke Bruse" var skæg at lave, virkelig en udfordring. Jeg kan godt lide at holde fast i et eller andet, en særlig stil, lidt japansk. Det var også sjovt at tegne den klamme trolde. Min far var så god til at fortælle historien, da jeg var barn, for eksempel hvis vi skulle over en eller anden lille bro, så kom det: "Hvem er det, der tram-

per på min bro?" Og det var en gysselig tanke, at der sad sådan en slimet trolde nede under broen. Det er en rigtig god historie."

Hvordan gør du egentlig?

"Jeg ønsker altid, at jeg kunne forny mig, at jeg kunne begynde på en spændende ny teknik, men jeg ender altid med den samme måde, for det er alligevel dér, jeg kan få det udtryk frem, som rigtig tænder mig. Det er en slags akvarel, hvor jeg kan bruge tegneblyanter. Jeg laver for eksempel en god skitsetegning – jeg kan godt lide at tegne med blyant, men det er ikke ret tit, jeg får lov til at lave noget i sort/hvid – og så tager jeg det over på lysbordet. Så gør jeg papiret vådt, så det skal gå stærkt, det skal blive rigtig levende, selv om jeg har en tegning under. Jeg tegner med en vandopløselig blyant i det våde papir på lysbordet, og så knalder jeg det lynhurtigt over på et tegnebræt og klistrer det op. Det er en meget, meget svær teknik, som jeg selv har opfundet. Så skal den strammes op og tørre, og først da skal jeg til at finde ud af, om jeg kan få et billede ud af det. Jeg må hele tiden prøve mig frem. Der er en meget stor spildprocent, hvad du kan se oppe i mit arbejdsværelse. Billedet skal helst ende med at have en sprød karakter. Det skal leve lidt. Jeg kan ikke – som for eksempel Dorte Karrebæk – arbejde med akrylfarver. Jeg er nødt til at se, at papiret er levende. Det er en rigtig svær teknik, det skal ligesom sidde i første hug. Der er selvfølgelig et eller andet i selve den karakter, som det ender med at få, og som jeg godt kan lide, men som jeg ikke rig-

tig kan forklare. Den måde, farven suges ned i papiret på, gør, at det ligesom stadigvæk er lidt vådt. Det er ikke en død statisk farve. Nogen gange kunne jeg ønske, at jeg kunne meget mere, være meget mere kreativ, klistre, lime, osv. Men når det lykkes, så synes jeg bare, det er evig skønt, når de bliver godt gengivet og er lækre. Jeg sammenligner aldrig nogen sinde mine originaler med bogen, fordi de skal leve i bogen, der er hovedværket. Det vigtigste er, hvordan det ser ud, når det er trykt. Originalen er bare et afsæt til det endelige produkt. Men det er selvfølgelig vigtigt at være glad for sine originaler. Tænk, jeg kunne! Jeg kan love, at der virkelig er levet liv i mine tegninger. Jeg kan for eksempel huske, hvad jeg har hørt i radioen, eller hvilken musik jeg har lyttet til, når jeg kigger på en af mine tegninger."

Gud sætter stjernerne på himlen
i "Kamelen kom til sidst".

